

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2025-YIL № 3-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

Sun'iy intellekt vositalaridan ta'lim jarayonida maqsadli foydalanish tamoyillari**Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi**

Farg'ona davlat universiteti

1-bosqich talabasi

Telefon: +998970221881

Email: madina20abdullayeva07@gmail.com

Annotatsiya. Bugungi kunda ta'lim jarayoni zamonaviy texnologiyalar bilan chambarchas bog'lanib bormoqda. Xususan, sun'iy intellekt vositalaridan samarali foydalanish o'quv jarayonini jihatdan yangi bosqichga olib chiqmoqda. Sun'iy intellekt o'qituvchilarga o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilish, individual yondashuvni yo'lga qo'yish, o'quv jarayonlarini avtomatlashtirish va ta'lim samaradorligini oshirish imkonini beradi. Shu bo'is, sun'iy ong vositalaridan foydalanishda maqsadga muvofiq va pedagogik tamoyillarga suyanagan muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: ta'lim jarayoni, zamonaviy texnologiyalar, sun'iy intellekt, o'quv jarayoni, individual yondashuv, pedagogik tamoyil, ta'lim samaradorligi.

Abstract. Today, the educational process is closely connected with modern technologies. In particular, the effective use of artificial intelligence tools brings the educational process to a qualitatively new level. Artificial intelligence allows teachers to analyze the level of knowledge of students, establish an individual approach, automate educational processes and increase the effectiveness of education. Therefore, it is important to rely on pedagogical principles and appropriateness in the use of artificial intelligence tools.

Key words: educational process, modern technologies, artificial intelligence, educational process, individual approach, pedagogical principle, educational efficiency.

Аннотация. Сегодня образовательный процесс тесно связан с современными технологиями. В частности, эффективное использование инструментов искусственного интеллекта выводит образовательный процесс на качественно новый уровень. Искусственный интеллект позволяет преподавателям анализировать уровень знаний учащихся, устанавливать индивидуальный подход, автоматизировать образовательные процессы и повышать эффективность образования. Поэтому важно опираться на педагогические принципы и целесообразность при использовании инструментов искусственного интеллекта.

Ключевые слова: образовательный процесс, современные технологии, искусственный интеллект, образовательный процесс,

индивидуальный подход, педагогический принцип, эффективность образования.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida sun'iy intellekt (SI) vositalari tobora muhim o'rin egallab bormoqda. SI texnologiyalari o'quv jarayonini optimallashtirish, talabalar bilimni baholash va individual ta'lim yo'nalishlarini yaratishda katta imkoniyatlar beradi. Biroq, ushbu vositalardan maqsadsiz foydalanish muammolarga olib kelishi mumkin, masalan, axloqiy masalalar, ma'lumotlar maxfiyligi va ta'lim sifatini pasayishi. Shu sababli, SI ni ta'limda maqsadli foydalanish tamoyillarini belgilash zarur. Ushbu maqola SI vositalarining ta'limdagi o'rnini tahlil qiladi va ulardan samarali foydalanish uchun asosiy tamoyillarni taklif etadi, shuningdek, amaliy tavsiyalar beradi.

Sun'iy intellektning ta'limdagi o'rni va muammolari

Sun'iy intellekt ta'lim jarayonida ko'plab sohalarida qo'llanilmoqda: masalan, adaptiv o'quv platformalari (masalan, Duolingo yoki Khan Academy), talabalar faoliyatini tahlil qiluvchi tizimlar va virtual yordamchilar. SI orqali o'qituvchilar talabalar bilim darajasini real vaqt rejimida baholashi, shaxsiy o'quv rejalarini tuzishi mumkin. Biroq, bu texnologiyalarning qo'llanilishida bir qator muammolar mavjud:

- Axloqiy va maxfiylik masalalari: SI tizimlari talabalar haqidagi shaxsiy ma'lumotlarni yig'ishi mumkin, bu esa maxfiylikni buzishi ehtimoli bor. Bundan tashqari, algoritmlardagi noxolislik (bias) talabalar orasida kamsitishga olib kelishi mumkin.

- Tengsizlik va kirish imkoniyati: Barcha talabalar va o'qituvchilar SI vositalariga teng huquqli kirishga ega emas, bu esa ta'limdagi tengsizlikni kuchaytiradi, xususan, rivojlanayotgan mamlakatlarda.

- Sifat va ishonchlilik: SI vositalari ba'zan noto'g'ri ma'lumotlar berishi mumkin, bu ta'lim sifatini pasaytiradi. O'qituvchilar va talabalar SI ga haddan tashqari ishonishlari mumkin, natijada tanqidiy fikrlash qobiliyati zaiflashadi.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun SI ni ta'limda maqsadli foydalanish tamoyillari ishlab chiqilgan.

Maqsadli foydalanish tamoyillari

SI vositalaridan ta'limda samarali foydalanish uchun quyidagi tamoyillar taklif etiladi, ular xalqaro tajribaga asoslangan:

1. Talabalar va o'qituvchilar markazda bo'lishi: SI vositalari talabalar ehtiyojlarini qondirish va o'qituvchilar ishini yengillashtirish uchun ishlatilishi kerak. Masalan, SI talabalar bilim darajasini tahlil qilib, individual o'quv rejalarini taklif etishi mumkin.

2. Dalillarga asoslangan foydalanish: SI vositalarini qo'llashdan oldin ularning samaradorligini ilmiy tadqiqotlar orqali tasdiqlash zarur. Bu ta'lim natijalarini yaxshilashga yordam beradi.

3. Axloqiy va mas'uliyatli yondashuv: SI dan foydalanishda axloqiy standartlarga rioya qilish, ma'lumotlar maxfiyligini ta'minlash va noxolislikni oldini olish muhim. O'qituvchilar talabalarga SI etikasini o'rgatishlari kerak.

4. Teng huquqli kirish va inklyuzivlik: Barcha talabalar, shu jumladan nogironligi borlar va iqtisodiy jihatdan zaif guruhlar SI vositalariga kirish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak.

5. Shaffoflik va ta'lim: SI vositalarining ishlash tamoyillari talabalar va o'qituvchilar uchun shaffof bo'lishi, ularni qanday ishlatish haqida doimiy ta'lim o'tkazilishi zarur.

6. Balans va insoniy omil: SI vositalari ta'lim jarayonini avtomatlashtirishi mumkin, ammo o'qituvchi-talim o'zaro munosabati o'rnini bosa olmaydi. SI faqat qo'llab-quvvatlash vositasi sifatida ishlatilishi kerak.

7. Doimiy monitoring va yaxshilash: SI tizimlarini doimiy ravishda baholash va yangilash zarur, bu esa ta'lim sifatini oshiradi.

Ushbu tamoyillarni amalda qo'llash orqali ta'lim jarayoni yanada samarali va adolatli bo'ladi.

Xulosa

Sun'iy intellekt vositalaridan ta'lim jarayonida maqsadli foydalanish ta'lim sifatini oshirishning asosiy yo'lidir. Yuqoridagi tamoyillarga amal qilish orqali muammolarni hal qilish va innovatsiyalarni joriy etish mumkin. Konferensiya ishtirokchilarini ushbu tamoyillarni o'z faoliyatlarida qo'llashga chaqiraman, chunki bu kelajak ta'lim tizimini mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Five Principles for the Use of Artificial Intelligence in Education.
2. 7 principles on responsible AI use in education.
3. Principles for AI in Education.
4. Principles | AI Guidance for Schools Toolkit - TeachAI.
5. Principles to Guide Artificial Intelligence in Education Research.
6. Guiding Principles for the Use of Generative AI Tools.
7. U.S. Department of Education Issues Guidance on Artificial Intelligence Use in Schools
8. Principles for Understanding AI in the Classroom.

